

TIDINGE VAN DIE GOUDE

Mededelingenblad Oudheidkundige kring "Die Goude"

Redactie:
Jaap Rebel, Henny van Dolder-de Wit,
Paul Abels, Nico Habermehl
Redactieadres: Westhaven 43,
2801 PL Gouda

Jaargang 13, No. 1 - Januari 1995

Secretariaat:
Zoutmanstraat 64,
2806XD Gouda (tel. 01820 - 16943).
penningmeester/ledenadministratie:
R. F. Stijnis, Vlietenburg 32,
2804 WT Gouda (tel. 01820 - 32278).

Postrekening nr. 39.70.93, t.n.v. "Die Goude", Gouda

DE GROSLIJSTSTEMMING VAN DE KVP IN 1974

J. Smink

1. Vooraf

Bij het ontruimen van de kelder van het Hervormd centrum 'Het Anker', in verband met een renovatie van het gebouw, kwamen in april 1994 twee stembussen van de R.K.-Kiesvereniging Gouda te voorschijn. Deze bussen werden voor het laatst gebruikt in 1978. Uit door J.J. Feit Zoet († 1992) nagelaten papieren kan de groslijststemming van 1974 worden gereconstrueerd. Groslijststemmingen vonden plaats om de volgorde op de kandidatenlijsten van de Katholieke Volkspartij (KVP) voor de gemeenteraadsverkiezingen vast te stellen. Waarschijnlijk zijn de stembussen in Het Anker terechtgekomen, toen het Parochiehuys in 1986 verbouwd werd tot Party Home De Baldakijn.

2. De voorbereiding

Geruime tijd voor de gemeenteraadsverkiezingen werd door de ledenvergadering, van de plaatselijke afdeling van de KVP, een adviescommissie benoemd. Deze commissie had tot taak om voor de ledenvergadering een concept-groslijst te maken. Hierbij moest rekening worden gehouden met de criteria, waaraan de kandidaten voor de gemeenteraad moesten voldoen. Zo dienden kandidaten tenminste één jaar betaald lid van de KVP te zijn, minimaal 15 uur per week beschikbaar te hebben voor raadswerkzaamheden, te beschikken over uitdrucksvaardigheid in woord en geschrift, iets snel en kritisch kunnen verwerken, in teamverband kunnen werken en een gefundeerde mening met kracht van argumenten kunnen verdedigen. De

kandidaat moest ook 'de eigen deskundigheid [willen] inpassen in en ten doel stellen aan het onderling afwegen van een groot aantal belangen en een totaalvisie op het gemeentelijk beleid.' Ieder lid van de KVP-afdeling had het recht tot het stellen van één kandidaat, zichzelf daaronder begrepen. Kandidaten moesten het Evangelie als richtsnoer van hun politiek handelen aanvaarden en streven naar een samenleving waarin de bijbelse gerechtigheid meer gestalte zou krijgen.

De groslijst werd uiteindelijk door de ledenvergadering vastgesteld. In 1974 werden de kandidaten in alfabetische volgorde op het stembiljet gerangschikt. Dit noemde men een open groslijst. De adviescommissie had aan de ledenvergadering geen volgorde van kandidaten op het stembiljet voorgesteld. Dit wilde men bewust, want bij een gesloten groslijststemming zou slechts een zeer klein gedeelte van de leden de volgorde van de lijst bepalen. Aan deze groslijststemming, die ten doel had om de volgorde van de genomineerden op de kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen te bepalen, mochten zowel leden als niet-leden van de KVP meedoen. De leden kregen tijdig schriftelijk bericht van datum, plaats en tijdstip van de groslijststemming, de niet-leden werden via de pers op de hoogte gesteld.

3. De stemming

Op zondag 17 maart 1974 vond de groslijststemming plaats van 10.30 tot 13.00 uur. Er waren zes stemlokalen, die zoveel mogelijk over de

stad waren verdeeld. Het waren de Roncalli-school, Wilsonplein 1, de Regina Mundischool, Aalberseplein 6, de lagerschool De Goudsbloem, Olivier van Noortlaan 1, het Parochiehuis, Constantijn Huygensstraat 123, het Vee- en Markt Restaurant, Varkensmarkt 26-27 en De Savelberg, Willem de Zwijgersingel 118.

In het stemlokaal ontving men een stembiljet waarop 17 foto's, met de daarbij behorende namen, waren afgedrukt. De biljetten voor de leden hadden een gele kleur, die voor de niet-leden waren wit, of omgekeerd. Bij deze groslijststemming moesten vijf kandidaten worden gekozen, omdat de KVP bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van 1970 vijf zetels had behaald. Op deze wijze konden de kiezers aangeven welke van de op het stembiljet vermelde personen zij het meest in aanmerking vonden komen voor een zetel in de gemeenteraad. Als er meer of minder dan vijf hokjes rood werden gemaakt, dan was het stembiljet niet geldig. De heer H. A. van der Draaij, Gravin Jacobastraat 10, was als vertegenwoordiger van de bejaarden op het biljet geplaatst en de afdeling Gouda van de Katholieke Bejaardenbond riep haar leden op om aan de groslijststemming mee te doen en ervoor te zorgen dat Van der Draaij een hoge plaats op de lijst kreeg.

Alleen de leden van de KVP konden, naast hun eigen stem, één stem bij volmacht uitbrengen, zowel voor een lid als voor iemand die geen lid van de partij was. Daarvoor moest wel een schriftelijke volmacht, ondertekend door degene waarvoor werd gestemd, aan de voorzitter van het stembureau worden afgegeven. Als een kiezer zich bij het invullen vergiste, dan mocht éénmaal een nieuw stembiljet worden verstrekt, nadat het andere, duidelijk zichtbaar voor de leden van het stembureau, onbruikbaar was gemaakt. De stemming was geheim en nadat een kiezer had gestemd moest het stembiljet in een stembus worden gedeponereerd. De door leden uitgebrachte stemmen werden, bij het berekenen van de uitslag, met twee vermenigvuldigd, die van niet-leden telden enkel. Elk stembureau bestond uit een voorzitter en twee leden. De uitslag van een stemlokaal werd door de drie leden van het stembureau ondertekend en aan het KVP-bestuur op het hoofdstembureau ter hand gesteld.

4. De uitslag

Hoewel de uitslag van de groslijststemming in 1974 bewaard is, is deze moeilijk te analyseren. Er is namelijk niet uit op te maken, hoeveel dubbelstellingen van stemmen van leden erin zijn verwerkt. Er kan dus ook niet worden nagegaan hoeveel leden, respectievelijk niet-leden hun

stem hebben uitgebracht en of er tussen beide groepen verschil in waardering voor bepaalde kandidaten is geweest.

Op alle kandidaten tesamen werden 2205 stemmen uitgebracht en, omdat op alle stembiljetten 5 personen moesten worden aangeduid, zijn er maximaal 44 1 goed ingevulde stembiljetten geweest. In werkelijkheid zijn er beduidend minder biljetten ingevuld, minimaal 221. Het aantal opgekomen deelnemers zal dus tussen beide genoemde aantallen liggen. De volledige uitslag van de groslijststemming lag na afloop voor de leden ter inzage bij de secretaris van de afdeling.

Voor het bepalen van de uitslag werden de uitkomsten van de zes stemlokalen bij elkaar opgeteld. De KVP-kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen in 1974 kwam er als volgt uit te zien. Achter de namen staat, tussen haakjes, het totaal bij de groslijststemming door een kandidaat behaalde aantal stemmen.

- 1 A.J.M. Houdijk (257)
2. Mw. C.M. Vos-van den Steenhoven (196)
3. A.W.H. Kusters (178)
4. B.D.N.M] van der Sprong (173)
5. [H.] A. van der Draaij (170)
- 6] H.A.M] van Hooff (166)
7. G.C. van den Hondel (148)
8. Mw. B.W. Jansen-Marsman (145)
9. M. Rietveld (128)
10. A.Th. de Moreel (127)
11. J.H.W] van Hooff (103)
12. Th.L] Daanen] (95)
13. J.J. Feit Zoegt (85)
14. J.S. de Frankrijker (75)
15. C.J.M. van Dijck] (56)
- 16; Mw. A.J] Dalmijn-Rammeloo (54)
17. S.J.W. Rademaker (49)

Leden konden, indien daarvoor aanleiding was, tegen de uitslag van een groslijststemming in beroep gaan. Het Reglement Gemeenteraadsverkiezingen van de KVP-afdeling bevatte daarvoor het volgende artikel: 'Indien de groslijststemming daartoe aanleiding geeft, kan op verzoek van tenminste tien leden en/of het bestuur een ledenvergadering worden bijeengeroepen om de kandidatenlijst, zoals die door de groslijststemming is gevormd, te herzien.' Er moesten dan wel 'ten minste twintig leden, exclusief de kandidaten, aanwezig zijn.' Of van deze mogelijkheid ooit gebruik is gemaakt, is mij niet bekend.

5. Een voorkeursactie

Aftredend als raadslid waren in 1974 G.C] van den Hondel, A.J.M. Houdijk] mevrouw B.W. Jansen-Marsman, A.W.H. Kusters en mevrouw C.M. Vos-van den Steenhoven. Na de verkie-

zingen van 29 mei 1974 kwamen er slechts vier KVP-ers in de raad. Dit was **weliswaar** een achteruitgang van één zetel, maar aan de andere kant was de uitslag beter, dan men op grond van de twee maanden daarvoor gehouden **verkiezingen** voor de Provinciale Staten mocht **verwachten**. De leden van de nieuwe fractie waren **A.J.M. Houdijk**, die wethouder werd, **mevrouw C.M. Vos-van den Steenhoven**, **A.W.H. Kusters** en **mevrouw B.W. Jansen-Marsman**. **Vergelijking** met de officiële kandidatenlijst van de afdeling leert, dat niet **B.D.N.M.** van der Sprong raadslid werd, maar **mevrouw Jansen-Marsman**. Laatstgenoemde had voor zichzelf een voorkeursactie gevoerd. De Goudsche Courant van 30 mei 1974 schreef daarover: '**Grootste** nieuws ongetwijfeld is het succes dat **mevr. B. Jansen-Marsman** (KVP) boekte. Op een onverkiesbare achtste plaats prijkkend op de kandidatenlijst behield zij toch haar raadszetel. Er werden 418 voorkeurstemmen op haar uitgebracht waarmee ze de kiesdeler haalde. Ze hield zelfs nog tien stemmen **over**.' De **mededeling** van de **journalist** is juist, **maar** de uitleg niet.'

6. De laatste keer

In 1974 was het de laatste keer dat de **KVP** in **Gouda** afzonderlijk aan de **raadsverkiezingen** deelnam. Vanaf de verkiezingen van 1978 deden **KVP**, **ARP** en **CHU** gezamenlijk mee, als **Christen-Democratisch Appèl** (**CDA**). Over de volgorde van de kandidaten, van elk van de drie partijen afzonderlijk, op de kandidatenlijst van de nieuwe fractie, waren vooraf, na moeizame onderhandelingen, duidelijke afspraken gemaakt." In eigen **kring** bepaalde de **KVP** toen nog één keer via een **groslijststemming**, welke kandidaten haar, in welke volgorde, op de **CDA-kandidatenlijst** zouden vertegenwoordigen. Het **KVP-bestuur** had geleerd van de gebeurtenissen in 1974 en **ontwierp** een **Verklaring kandidaat gemeenteraad**. Artikel 5 daarvan luidde: de kandidaat verklaart 'zich te onthouden van het maken of laten maken van iedere vorm van propaganda ter verkrijging van een meer kansrijke plaats, zowel vóór of tijdens **groslijststemmingen**, als vóór of tijdens de raadsverkiezingen, zowel voor zichzelf als voor één of meer anderen.' En in artikel 6 lezen wij dat het kandidaatraadslid geen verkiezing met voorkeurstemmen zal aanvaarden, 'zonder voorafgaand overleg met het bestuur van de **KVP-afdeling Gouda**.' Een situatie, zoals die zich door de actie van **mevrouw B.W. Jansen-Marsman** voordeed na de **groslijststemming** van 1974, werd op deze manier uitgesloten.

Wat **mevrouw Jansen** zelf betreft, zij werd in 1978 en 1982 op reguliere wijze in de raad

herkozen voor het **CDA**. Zij verliet echter de gemeenteraad eind 1982, een half jaar na de verkiezingen, omdat zij directeur werd van de **Vereniging Bescherming Voetgangers (VBV)**. Bij haar afscheid weigerde zij de erepenning van de gemeente Gouda, waarop zij recht had in verband met haar twaalfjarig lidmaatschap van de raad.

Noten

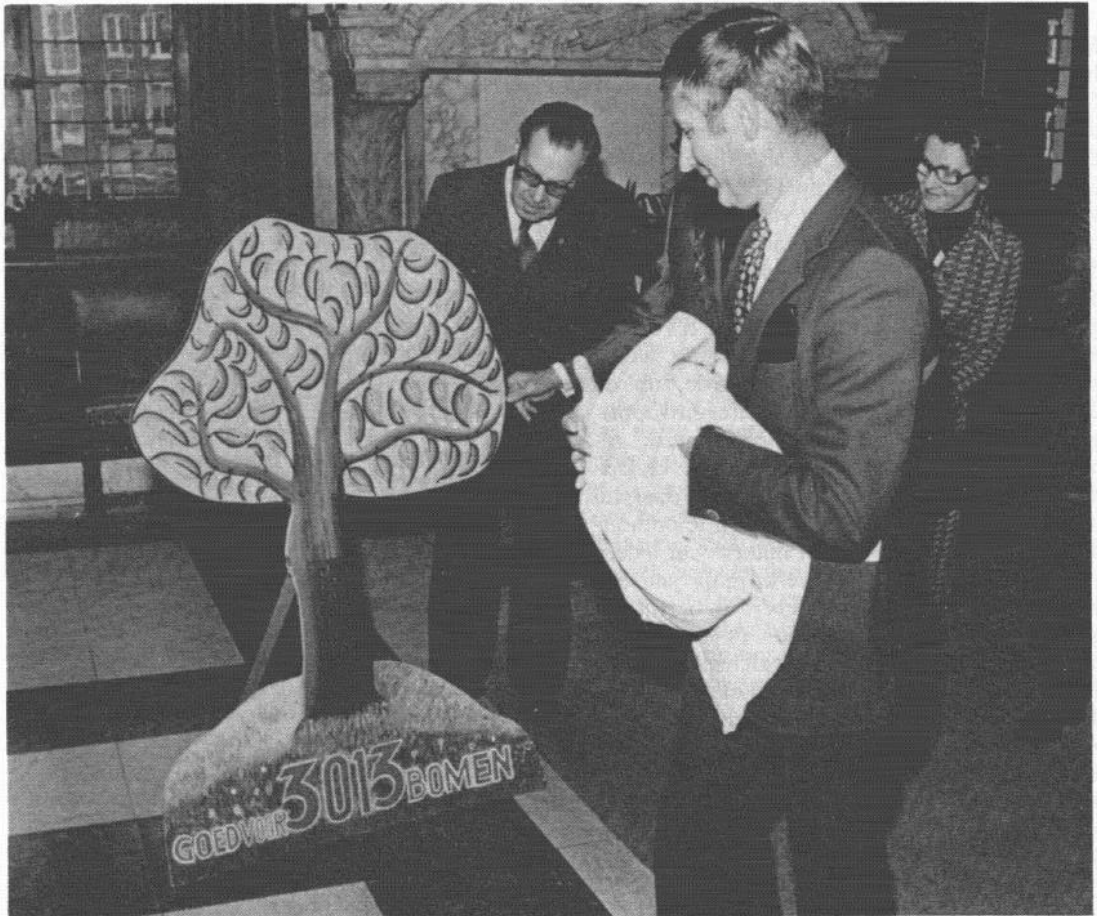
- In de zes stembureaus was de uitslag bij de groslijststemming voor wat betreft de eerste vier, het aantal zetels dat bij de verkiezingen in 1974 behaald zou worden, zoals hierna is aangegeven.
In de binnenstad (310 stemmen): 1. Houdijk, 2. mevrouw Vos, 3. Van den Hondel, 4. Van der Draaij.
In Gouda-Oost (249 stemmen): 1. Van Hooft, 2. Houdijk, 3. en 4. exaequo Van der Sprong en mevrouw Vos.
In Gouda-Noord (450 stemmen): 1. Houdijk, 2. Van der Draaij, 3. Van Hooft, 4. Kusters.
In De Savelberg (560 stemmen): 1. Houdijk, 2. Van der Draaij, 3. mevrouw Vos, 4. Van den Hondel.
In Bloemendaal (275 stemmen): 1. Rietveld, 2. Van Hooft, 3. De Moree, 4. Van der Sprong.
In Gouda-West (361 stemmen): 1. Houdijk, 2. Kusters, 3. mevrouw Vos, 4. mevrouw Jansen.
- In totaal werden bij de verkiezingen in Gouda 2367 1 geldige stemmen uitgebracht. Bij de vaststelling van de uitslag wordt gewerkt met twee kiesdelers. De algemene kiesdeler (aantal geldige stemmen gedeeld door het aantal te verdelen zetels) dient om uit te maken hoeveel zetels iedere partij krijgt. Voor de verkiezingen in 1974 was de algemene kiesdeler 23671 : 29 = 816 7/29. De KVP behaalde 3013 stemmen en op grond daarvan kreeg de KVP 4 zetels. Om uit te maken wie van de zeventien KVP-kandidaten in de raad zouden komen heeft men de lijstkiezdelers nodig. Het stemcijfer van de lijst wordt bij het berekenen van de lijstkiezdelers gedeeld door het aantal toegewezen plaatsen. In dit geval moest 3013 gedeeld worden door 4 en de lijstkiezdeler was 753 1/4. Wie de lijstkiezdeler haalde was gekozen, maar alleen Houdijk slaagde daarin. Hij kreeg, als lijststaande, 2221 stemmen. De stemmen die hij over had (2221 - 753 1/4) gingen naar nummer twee, mevrouw Vos, die zelf 721 stemmen kreeg. De stemmen die mevrouw Vos overhield om de lijstkiezdelers te halen gingen naar nummer drie op de lijst, de heer Kusters. Ook hij kwam zodoende in de raad, ondanks het feit dat op hem zelf maar 41 stemmen waren uitgebracht, want 'overgedragen stemmen worden geacht uitgebracht te zijn op de kandidaat, op wie zij overgedragen zijn', volgens de Kieswet. Bij nummer vier gaat het vorige, in dit geval, niet op. Van der Sprong kreeg 129 stemmen en met het overschot van Houdijk, Vos en Kusters, kwam hij op 203 1/4 stemmen. Maar de overdracht van stemmen was niet voldoende om de lijstkiezdeler te halen. Nu trad het artikel van de Kieswet in werking waarin staat, dat degenen die 'een aantal stemmen hebben verkregen groter dan de helft van de lijstkiezdeler' gekozen zijn. Mevrouw Jansen-Marsman kreeg 418 stemmen en de helft van de lijstkiezdeler was ruim 376 stemmen. Mevrouw Jansen-Marsman was aldus gekozen en hield circa 40 stemmen over. Als er geen enkele kandidaat was geweest die de helft van de lijstkiezdeler had gehaald, dan was weer de volgorde van de kandidatenlijst beslissend geweest en zou Van der Sprong in de raad zijn gekomen.
- In een van de volgende afleveringen van Tidinge zal dit, in een artikel over het ontstaan van de Goudse afdeling van het CDA, uitvoerig aan de orde komen.

• Stembus

Noot: op het stembiljet staat H. A. v.d. Draaij. Dit is onjuist, daarom is in de tekst sprake van H.A. v.d. Draaij.

• Van links naar rechts: A.W.H. Kusters, A.A.M. van Agt en C.M. Vos-van den Steenhoven.

EEN BIJZONDERE VERKIEZINGS-ACTIE VAN DE KVP IN 1974

J. Smink

1. Inleiding

In het kader van de 'campagne van de verkiezingen voor de gemeenteraad in 1974 had het bestuur van de Goudse afdeling van de Katholieke Volkspartij (KVP) een bijzondere stunt bedacht. Voor elke stem die op 29 mei van dat jaar op een KVP-kandidaat-raadslid zou worden uitgebracht, zou een boom aan de gemeente worden geschonken. Misschien was de actie 'Uw stem is een boom waard' wel ingegeven door het slechte resultaat bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten, die eerder dat jaar plaatsvonden. De KVP behaalde daarbij in Zuid-Holland slechts acht van de drieëntachtig zetels en dat was, in vergelijking met 1970 een achteruitgang van vier zetels. Het resultaat bij de gemeenteraadsverkiezingen viel daarom niet tegen. De KVP behaalde 3013 van de 2367 1 in Gouda geldig uitgebrachte stemmen en dit leverde vier raadszetels op. De gemeenteraad van Gouda bestond in die tijd uit 29 personen. Belofte maakte schuld en de plaatselijke afdeling van de KVP moest diep in de buidel tasten om haar toezegging waar te maken. De KVP had daar geen moeite mee, want men had zich voor de verkiezingen terdege beraden op de te voeren propaganda. Eén van de uitgangspunten daarbij was, dat geen beloften zouden worden gedaan welke ach teraf niet uitvoerbaar zouden blij ken. Volgens voorzitter J.J. Feit Zoet was een veel gehoorde opmerking in verkiezingstijd: 'Veel beloven en weinig geven doet de kiezer in vreugde leven'. Aan dit laatste wilde de Goudse KVP zich niet bezondigen.

2. Een bijzondere gast

Op 25 januari 1977 werd het geschenk van de KVP aan de gemeente aangeboden. Dit gebeurde door de KVP-er A.A.M. van Agt, die vice-premier en minister van Justitie was in het kabinet Den Uyl (1973-1977). Van Agt was, volgens de toespraak van de plaatselijke KVP-voorzitter, om twee redenen uitgenodigd; 1e. Gezien het unieke van deze aangelegenheid meenden wij hiervoor de bijzondere aandacht op regeringsniveau te moeten vragen. 2e. [Om] een nauwer contact tussen de regering en de gemeente [te bevorderen]. Een contact, dat hopelijk bij de huidige en toekomstige regering meer dan tot op heden begrip zal kweken voor de uitzonderlijk moeilijke positie van Gouda.'

Van de gelegenheid om de minister van

Justitie te begroeten maakten ook de tegenstanders van zijn abortusbeleid gebruik. Van Agt had met dat beleid nogal de aandacht getrokken. Twee keer, in het najaar van 1974 en in de zomer van 1976, had hij geprobeerd de abortuskliniek Bloemenhove in Heemstede gesloten te krijgen. Verder had hij gedreigd het initiatiefwetsontwerp van PvdA en VVD, dat de abortus in sterke mate wilde liberaliseren, niet te zullen ondertekenen. Tot een echte confrontatie kwam het bij het laatste punt niet, want het wetsontwerp strandde in december 1976 in de Eerste Kamer. Op de dag van het bezoek van Van Agt aan Gouda was het koud en het regende. Volgens de Goudsche Courant van 27 januari schonk Pluvius milde gaven, maar het 'Rode vrouwen koortje, [de] PSP-girls en [de] dames van de formatie Man-Vrouw-Maatschappij zongen en datte we vrije vrouwen zijn dat willen wij weten, abortus vrij, abortus vrij ... en datte we (bis)'. Holland Silhouet meldde dat er ongeveer veertig vrouwen waren, vergezeld van mannen en kinderen. Twee afgevaardigden van Wij-vrouwen-eisen boden de minister een boompje aan met daaraan vastgebonden volgroeide vruchten. Hanneke Roelse-Maas en Floor van Loon legden de minister uit dat zij niet vóór abortus waren, maar dat zij abortus uit het strafrecht en in het ziekenfondspakket wilden zien. Van Agt hoorde dit aan, accepteerde het boompje en zei: 'Het zal een plaatsje krijgen in mijn tuin in Nijmegen, waar het wellicht beter gedijt dan in de Goudse bodem.' Rijn en Gouwe had het op 26 januari over een 'boehaag', met spandoeken, die gevormd werd door 30 Rooie Vrouwen, leden van Man-Vrouw-Maatschappij en de PSP. Het boompje met appels werd pieterig genoemd. De Goudsche Courant sprak van een 'vrucht'-boompje, als ludiek protest tegen Van Agts abortusfilosofie. Toen de minister in zijn dienstauto uit Gouda vertrok bleef het boompje achter in het stadhuis...

3. De aanbidding

Van Agt bood symbolisch de ruim drieduizend bomen aan burgemeester C. van Hofwegen aan. In zijn toespraakje preludeerde hij op de verkiezingen voor de Tweede Kamer'. Voor het eerst zouden KVP, ARP en CHU daaraan met een gezamenlijke lijst meedoen en Van Agt was gekozen als lijstaanvoerder. Als, volgens de

spreker, het CDA een soortgelijke belofte als de Goudse KVP zou doen bij de komende verkiezingen, dan zou dat een te grote aanslag betekenen op de partijkas en zou ons land overwoerd worden door bomen. In de trouwzaal van het stadhuis stond een symbolische boom, die vervaardigd was door G. Vos, de echtgenoot van KVP-raadslid mevrouw C.M. Vos-van den Steenhoven, naar een ontwerp van Cees Broehs. Na zijn toespraak trok Van Agt het over de kunstboom gelegde laken weg en werd de tekst 'Goed voor 3013 bomen' zichtbaar. Vanaf een spiekpapiertje noemde Van Agt de soorten op. Het waren zwarte elzen, kornoeljes, vuilbomen, gelderse rozen, katwilgen, eiken, zachte berken en meidoorns.

4. De toespraken

Burgemeester C. van Hofwegen bedankte de minister en de Goudse afdeling van de KVP voor de bomen. Hij wilde niet alle problemen van Gouda bij deze gelegenheid aanstippen, maar hij zou graag zo spoedig mogelijk een gesprek met staatssecretaris H. Zeevalking hebben over de bouw van een Rijks Penitentiair Centrum (RPC). In Gouda lag al 15 jaar een terrein braak, dat het ministerie van Justitie ooit had aangekocht voor een RPC en Gouda had de grond hard nodig voor de wijk Goverwelle. De burgemeester drong aan op een snelle beslissing, want het beschikbaar houden van de grond kostte Gouda veel geld. Van Agt liet subtiel doorschemeren, dat het van de bouw van het RPC misschien niet zou komen. Eén van de geschenken die hij namelijk kreeg was een boek van dr. J. Schouten. De KVP-voorzitter attendeerde hem bij het overhandigen daarvan op Coornhert, die zijn laatste levensjaren in Gouda doorbracht en er begraven werd. Van Agt antwoordde volgens Rijn en Gouwe van 26 januari, daarop het volgende: 'Ik kende de relatie Coomhert-Gouda niet. Het zou wel eens kunnen zijn, als ik me verdiep in de ideeën van Coornhert ik tot de conclusie kom, dat helemaal geen gevangenis nodig is.' De krant kopte: 'Misschien helemaal geen gevangenis in Moordrecht of Gouda', want ook in Moordrecht was een terrein voor dit doel in optie.

5. Waardering en kritiek

Van de KVP kreeg Van Agt het eerder aangeduide boek. Van de gemeente Gouda kreeg hij een stropdas met het stadswapen, die meteen werd omgedaan. De das, die de minister bij zijn komst droeg, kreeg een plaats in de door de actiegroep van vrouwen aangeboden stek van een vruchtboom en bleef dus in Gouda achter. Van Agt kreeg ook een uitnodiging voor de

eerstvolgende kaarsjesavond. Voor mevrouw Van Agt was er een kaarsenstandaard, die vervaardigd was uit restauratiehout van de Sint-Janskerk en een uitnodiging voor een dagbezoek aan Gouda. Er waren bij het bezoek van de minister naast de reeds genoemde demonstratie van de vrouwen, nog meer protestgeluiden. Er werd een pamflet uitgedeeld met de tekst: 'Het huidige abortusbeleid, de anti-kraakwet en de klassejustitie kunnen niet afgekocht worden door 3000 bomen. Of wil de CDA ons door de bomen het bos niet meer laten zien?' Zou dit geschrift van de CPN afkomstig zijn? Die partij zag in het aanbieden van de bomen een stunt om de werkelijke toestand voor de Gouwenars te verdoezelen en de bevolking om te kopen, om op het CDA te stemmen. Van Agt bleef ongeveer twee uur in het stadhuis. Toen hij rond het middaguur vertrok waren de demonstranten al naar huis gegaan.

6. Het resultaat

De KVP kon tevreden zijn, want het bezoek van Van Agt had veel publiciteit gebracht, zelfs meer dan het bestuur had verwacht. Volgens een persbericht van de KVP was het aangeboden groen voldoende voor 4000 m². 'Hoewel het aan de gemeente is, de plaats te bepalen waar de bomen zullen worden geplant, suggereren wij een plaats rondom de Omloopkade of in het Noorderveen in Bloemendaal. Beide gebieden zijn bij het versoberingsproces dat in de uitvoering van Bloemendaal plaats vindt, een beetje in het nauw geraakt. Met deze bomen kan een stukje Bloemendaal meer mooi groen worden.' De gemeentelijke plantsoendienst zat wel in zijn maag met het grote aanbod vanuit de politiek. De geluidswal was vol en de struiken van de KVP zijn daarom ook niet in Bloemendaal terecht gekomen. Voor een deel werd het geschenk geplant tussen de lindebomen aan de Rotterdamseweg. De bewoners van de Van Baerlestraat kregen zo visueel minder last van het autoverkeer. Een ander deel werd geplant bij het Goverwellepad.

Noot:

1. De datum van de verkiezingen, 25 mei 1977, was al bij de indiening van de begroting van Binnenlandse Zaken voor 1977 vastgelegd, maar het was tijdens het bezoek van Van Agt aan Gouda nog niet te voorzien, dat die verkiezingen plaats zouden vinden op grond van het besluit tot Kamerontbinding. Het kabinet Den Uyl kwam namelijk op 22 maart 1977 ten val, doordat vier KVP-ministers en twee ARP-ministers hun ontslag aanboden in verband met de onenigheid in het kabinet over de in de Tweede Kamer in behandeling zijnde oteigeningswet. De resterende ministers stelden toen hun portefeuilles ter beschikking. Na het kabinet Den Uyl volgden drie kabinetten Van Agt (1977-1982). Achteraf beschouwd had de Goudse afdeling van de KVP een goede keuze gedaan met het laten aanbieden van de bomen door de eerste lijstaanvoerder van het CDA.

• Van links naar rechts: M. Rietveld, A.J. Tukker, J.J. Feit Zoet, A.A.M. van Agt.